

Týždeň od 21. do 27. júla

JEŽIŠOVE PODOBENSTVÁ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Marek 4,1–34 (Jak 1,21; Iz 6,1–13; Ž 104,12; Dan 4,10–12)

ÚVODNÝ TEXT

„²⁴Dalej im hovoril: „Dávajte si pozor, čo počúvate! Akou mierou meriate, takou vám bude namerané, ba ešte aj pridané, ²⁵lebo kto má, tomu bude pridané, a kto nemá, tomu bude vzaté aj to, čo má.“ (Mar 4,24.25)

Tento týždeň sa budeme venovať štúdiu podobenstiev v štvrtej kapitole Evanjelia podľa Marka. Marek má najmenej podobenstiev zo všetkých *synoptických* evanjelií (Matúš, Marek a Lukáš).

Učenci sa stáročia dohadujú, aký je význam Ježišových podobenstiev. Kladú si otázky, ako podobenstvá vykladať, čo znamenajú, prečo ich Ježiš používal, aké ponaučenia mali odhaliť, či ide o alegóriu alebo ich treba brať doslovne.

Je zrejmé, že tento týždeň nezodpovieme všetky uvedené otázky. Preskúname však aspoň podobenstvá v 4. kapitole a s prosbou o Božiu milosť sa budeme snažiť pochopiť, čo Ježiš prostredníctvom nich povedal.

Marek 4 obsahuje päť podobenstiev: o rozsievačovi, o lampe, o meraní, o rastúcom zrne a horčičnom zrnku. Väčšina kapitoly sa venuje podobenstvu o rozsievačovi. Najprv toto podobenstvo zaznie, potom Ježiš vysvetlí, prečo učí v podobenstvách, a napokon podobenstvo vysvetlí. Týmto trom bodom sa budeme venovať v nedeľu, pondelok a utorok. Vo zvyšku týždňa sa budeme venovať ďalším štyrom podobenstvám.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu štvrtej kapitoly Evanjelia podľa Marka sa zameriame nielen na niekoľko špecifických „podobenstiev“, ktoré Ježiš svojim poslucháčom rozprával, ale aj na to, prečo vôbec učil a kázal touto metódou.

- Mar 4,1–20: Podobenstvo o rozsievačovi
 - Rozprávanie podobenstva (nedeľa)
 - Jeho výklad (pondelok)
 - Dôvod reči v podobenstvách (utorok)
- Mar 4,21–23: Podobenstvo o lampe a správnom „meraní“ (streda)
- Mar 4,26–34: Dve podobenstvá o raste semena (štvrtok)

PODOBENSTVO O ROZSIEVAČOVI

³„Počúvajte! Rozsievateľ vyšiel siahť. ⁴Keď rozsieval, niektoré zrno padlo na kraj cesty, prileteli vtáky a pozobali ho. ⁵Iné padlo na skalnatú pôdu, kde nemalo dostatok zeme. Hneď vzišlo, lebo nebolo hlboko v zemi. ⁶Keď potom vyšlo slnko, spálilo ho a pretože nemalo koreň, uschlo. ⁷Dalšie padlo medzi trnie. Trnie sa rozrástlo a udusilo ho, takže neprinieslo úrodu. ⁸A iné padlo do dobrej pôdy, vzišlo, vyrástlo a prinieslo úrodu: niektoré tridsaťnásobnú, iné šesťdesiatnásobnú a ďalšie stonásobnú.“ ⁹A dodal: „Kto má uši na počúvanie, nech počúva!“ (Mar 4,3–9)

Prečítajte si text Mar 4,1–9. Čo sa deje so zrnkami v rôznych druhoch pôdy?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pri čítaní Ježišových podobenstiev sa čitatelia často usilujú čo najrýchlejšie prejsť k výkladu, ktorý podáva Ježiš. Má to svoj zmysel, veď napokon cieľom príbehov je naučiť poslucháčov nejakú duchovnú pravdu pre kresťanský život. Niekedy však Ježiš svoje podobenstvá nevysvetľuje a končí ich len krátkymi komentármi, ako napríklad: „Božie kráľovstvo je podobné...“ alebo „Kto má uši na počúvanie, nech počúva...“

Je však dobré príliš sa pri čítaní podobenstiev neponáhľať. Radšej sa zamyslime a pokúsme sa analyzovať samotný príbeh, aby sme zachytili smer, ktorým ukazujú jeho rôzne rozprávačské charakteristiky. Keď to urobíme s podobenstvom o rozsievateľovi, získame množstvo postrehov. Zrno je v každom prípade rovnaké, ale padá do štyroch rôznych typov pôdy. Typ pôdy je dôležitým aspektom toho, čo sa so zrnkom stane. Namiesto jedného súvislého príbehu tvoria podobenstvo štyri samostatné príbehy, z ktorých každý prináša relatívne samostatnú a ucelenú výpoveď. Jednotlivé príbehy sa postupne predlžujú.

Zrno, ktoré padlo na kraj cesty, okamžite vyzobali vtáky. „Keď rozsieval, niektoré zrno padlo na kraj cesty, prileteli vtáky a pozobali ho.“ (Mar 4,4)

Zrnu, ktoré padne na skalnatú pôdu, trvá niekoľko dní alebo týždňov, kým dosiahne svoj neúspešný výsledok – *spáli ho slnko*.

Zrnu, ktoré padne na zaburinenú pôdu, trvá ešte dlhšie, kým dosiahne svoj neproduktívny koniec a udusí ho trnie.

Zrnu, ktoré padne na kvalitnú pôdu, trvá najdlhšie zo všetkých, pravdepodobne celé vegetačné obdobie, kým priniesie mnohonásobnú úrodu.

Tri z príbehov hovoria o nezdare. Iba ten posledný hovorí o úspechu, o dobrej a hojnej úrode. Výpovede sú čoraz dlhšie a čoraz dlhší je aj časový úsek, ktorý opisujú. Spolu so skutočnosťou, že úspešne sa končí iba jeden príbeh, si uvedomujeme, že podobenstvo ukazuje na jednej strane na veľké riziko nezdaru a na druhej strane na bohatý výsledok úspechu.

Zdá sa, že podobenstvo poukazuje na cenu učeníctva a súvisiace riziká, ale aj na bohatú odmenu za nasledovanie Ježiša.

■ Aké ďalšie duchovné naučenia môžeme spoznať pri pozorovaní prírody?

APLIKÁCIA

JEŽIŠOV VÝKLAD

¹³Potom im povedal: „Nerozumiete tomuto podobenstvu? Ako potom pochopíte všetky ostatné podobenstvá? ¹⁴Rozsievateľ rozsieva slovo. ¹⁵To zrno vedľa cesty sú tí, čo ho počúvajú, ale hneď prichádza satan a oberá ich o slovo zasiate do nich. ¹⁶Podobne je to aj s tými, u ktorých je zasiate do skalnatej pôdy: keď slovo počujú, hneď ho s radosťou prijímajú, ¹⁷no nemajú v sebe koreň, sú chvílkoví. Keď potom príde súženie alebo prenasledovanie pre to slovo, hneď odpadnú. ... ²⁰Nakoniec sú takí, u ktorých je zasiate do dobrej pôdy: slovo počúvajú, prijímajú a prinášajú úžitok tridsaťnásobný, šesťdesiatnásobný, ba aj stonásobný.“ (Mar 4,13–17.20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ježiš dokončil svoje podobenstvo, ale nedal k nemu žiadne bezprostredné vysvetlenie. Podľa textu (Mar 4, 1) Ježiš vyrozprával podobenstvo pred „veľkým zástupom“. Až neskôr v oveľa menšom kruhu (Mar 4,10) vysvetlil zmysel podobenstva.

Prečítaj si Mar 4,13–20. Ako Ježiš vyložil podobenstvo o rozsievateľovi?

Ježiš interpretuje podobenstvo tak, že pomocou rôznych aspektov, ktoré nie sú súčasťou príbehu, vysvetľuje detaily daného príbehu. Jeho výklad naznačuje, že príbeh je voľnou alegóriou s odkazmi na skutočný svet, nie nevyhnutne odkazom na každý jednotlivý detail.

Ježiš označuje zrno ako „slovo“. Ide o odkaz na Božie slovo, ako ho kázal Ježiš. Apoštol Jakub píše: „Preto odhodte všetku nečistotu a nánosy zloby a v tichosti prijímajte zasiate slovo, ktoré má moc spasť vaše duše.“ (Jak 1,21)

Rôzne pôdy predstavujú rôzne typy poslucháčov. V Ježišovom výklade Slovo počuje každý. To znamená, že zrno je zasiate do každého druhu pôdy. Odozva na počuté je však rôzna. Pôda na kraji cesty je tvrdá a vtáky veľmi rýchlo zrno vyzobú. Ježiš to spája so satanovou snahou pripraviť ľudí o pravdu. Skalnatá pôda má malú hĺbku a v tejto súvislosti Ježiš hovorí o ľuďoch s plytkými záväzkami, ktorí nepočítali s tým, že učeníctvo niečo stojí. Zaburinená pôda udusí zrná, ktoré sa do nej dostanú. Ježiš označuje burinu starosti o život a bohatstvo. Práve tieto faktory napokon udusia zasiate Slovo. Dobrá pôda predstavuje tých, ktorí počúvajú Slovo a prijímajú ho. Slovo v nich rastie a prináša bohatú úrodu.

Najpodrobnejšie Ježiš vysvetľuje osud zrnka v skalnatej pôde a v pôde s množstvom buriny. Keď Ježiš opisuje poslucháčov na skalnatej pôde, poukazuje na protikladné prvky – prijímajú Slovo s radosťou, ale sú len dočasnými učeníkmi. Keď príde prenasledovanie, odpadnú. Určitým kontrastom sú poslucháči v pôde plnej buriny. Neodpadnú pre ťažkosti, ale preto, že do ich života vstupuje záujem o svetské veci a žiadostivosť. Orientujú sa na svet, nie na Božie kráľovstvo. Ich pozornosť a túžba sú naplno zaujaté tým, čo ponúka svet naokolo.

APLIKÁCIA

- Uvažuj o svojom vlastnom živote. Vkrádajú sa do neho nejaké charakteristiky zrnka na kraji cesty, v kamenistej pôde alebo v zaburinenej pôde? Často sa to môže diať oveľa nepozorovateľnejšie, než si dokážeme uvedomiť. Potrebuješ vo svojom živote niečo zmeniť? Ako to môžeš urobiť?

DÔVOD NA PODOBENSTVÁ

¹⁰Keď bol potom sám, tí, čo boli okolo neho spolu s Dvanástimi, sa ho pýtali, čo znamenajú podobenstvá. ¹¹Povedal im: „Vám je dané poznať tajomstvo Božieho kráľovstva, ale tým, čo sú vonku, sa všetko podáva v podobenstvách, ¹²aby len hľadeli a hľadeli, ale nevideli, a aby len počúvali a počúvali, ale nechápali, aby sa neobrátili a nebolo im odpustené.“ (Mar 4,10–12)

Prečo Ježiš učil v podobenstvách (Mar 4,10–12)?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Povrchné čítanie týchto veršov vyvoláva dojem, že Ježiš učil v podobenstvách, aby udržal svoje pravdy skryté pred tými, čo nepatrili k Jeho najbližším („tí, čo sú vonku“). Takýto pohľad sa však nezhoduje s Ježišovým konaním na iných miestach u Marka. Dozvedáme sa napríklad, že Ježiš bol zarmútený nad tvrdým srdcom náboženských vodcov (Mar 3,5.6). Ježiš bral vážne argumenty zákonníkov a podrobne vysvetľoval, prečo sa mýlia (Mar 3,22–30). Na inom mieste Marek ukazuje, že náboženský vodcovia chápu, že Ježišovo podobenstvo o nájomníkoch je o nich (Mar 12,1–12). Išlo vlastne o varovanie, kam smeruje ich sprisahanie proti Nemu a aké hrozné následky bude mať pre nich takéto konanie. Keby Ježišovi na nich nezáležalo, nevaroval by ich. Práve preto potrebujeme podrobnejšie preskúmať Ježišove výroky v tejto kapitole (Marek 4). Len tak budeme môcť pochopiť význam Jeho slov.

Prečítaj si text Iz 6,1–13. Čo sa tu deje s Izaiášom a aké poslanstvo má odovzdať Izraelu?

Ježiš v našom úvodnom texte (Mar 4,12) parafrázuje verše Iz 6,9.10. Izaiáš sa nachádza v chráme a dostáva zjavenie. Vidí Boha a je ohromený Božou slávou a vlastnou nečistotou. Boh ho očistí a poverí ho šokujúcim poslanstvom. Podobne ako u Marka, aj u Izaiáša sa tieto slová zdajú byť v rozpore so zvyškom prorokovej knihy, v ktorej nachádzame mnoho slov útechy pre Boží ľud. V Izaiášovi 6 má prorokovo poslanstvo šokovať ľudí a priviesť ich k prebudeniu a odvráteniu sa od zlých ciest. U Marka sa kľúč k pochopeniu Ježišových slov nachádza v tomto výroku: „Lebo každý, kto plní Božiu vôľu, je môj brat, sestra a matka.“ (Mar 3,35) Aby sme pochopili Ježišove slová a učenie, musíme konať Božiu vôľu. Práve konanie Božej vôle privádza človeka do Ježišovej rodiny. Tí, ktorí sa už rozhodli, že Ježiš je posadnutý diablom, nebudú Jeho slová počúvať. Zmyslom Ježišových slov (Mar 4,10–12 v kontexte Izaiáš 6) nie je zabrániť ľuďom vidieť, počuť, chápať a obrátiť sa. Zmyslom je ukázať, že naše vlastné predsudky a tvrdosť nášho srdca nám môžu brániť prijať spasiteľnú pravdu. Táto pravda je hlavným poslanstvom podobenstva o rozsievачovi. Každý sa sám rozhoduje, akým typom pôdy sa stane. Je na nás, či sa rozhodneme vidieť, počuť, chápať a obrátiť sa, alebo sa zatvrdíme. Každý sa rozhoduje sám za seba. Spasenie je otázka nášho vlastného rozhodnutia.

■ Čo môže človek urobiť preto, aby bol otvorený pre Božie pravdy?

APLIKÁCIA

PODOBENSTVO O LAMPE A O MERANÍ

²¹Ďalej im povedal: „Vari sa prináša lampa nato, aby ju postavili pod mericu alebo pod posteľ? Či nie nato, aby ju postavili na svietnik? ²²Nič nie je také skryté, aby nebolo odhalené, a nič také utajené, aby to nevyšlo najavo. ²³Kto má uši na počúvanie, nech počúva!“ ²⁴Ďalej im hovoril: „Dávajte si pozor, čo počúvate! Akou mierou meriate, takou vám bude namerané, ba ešte aj pridané, ²⁵lebo kto má, tomu bude pridané, a kto nemá, tomu bude vzaté aj to, čo má.“ (Mar 4,21–25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Na čo kladie Ježiš dôraz v podobenstve o lampe (Mar 4,21–25)?

Tak ako dnes, aj v Ježišových dňoch sa domy líšili veľkosťou a spôsobom konštrukcie. Mnoho obydľí bolo inšpirovaných gréckym vzorom, kde sa domy stavali okolo dvora či akéhosi nádvorja. Nevieme, o akom dome Ježiš hovorí v podobenstve. Možno o honosnom dome boháčov, alebo o malom, chudobnom dome roľníkov. Nech išlo o akúkoľvek stavbu, platí rovnaká zásada: jedného dňa bude pravda o Ježišovi odhalená.

V podobenstve o lampe Ježiš kladie dve otázky (Mar 4,21). Prvá očakáva negatívnu odpoveď: *Lampa sa predsa nedáva ani pod kôš, ani pod posteľ.* Na druhú otázku očakávame kladnú odpoveď: *Lampa sa predsa dáva na svietnik alebo iné vyvýšené miesto.* Ježiš predkladá absurdné a vtipné obrazy, aby zdôraznil, o čo mu ide. Lampa slúži na osvetlenie, inak stráca svoj účel. V nasledujúcom verši (Mar 4,22) Ježiš vysvetľuje podobenstvo odkazom na tajomstvá, ktoré boli zverejnené. Každý, komu niekto odcudzil mobil alebo napadol počítač, vie, čo znamená zverejnenie tajomstiev! V podobenstve však Ježiš hovorí o pravdách evanjelia.

Aké ponaučenie Ježiš prináša prostredníctvom podobenstva o meracej nádobe (Mar 4,24.25)?

Na mnohých miestach vo svete sa čerstvé produkty predávajú na otvorených trhoch. Predajcovia zvyčajne majú zariadenie na meranie množstva predávaného produktu. Bežnou praxou takýchto predajcov je pridať k odmeranému či odváženému tovaru o niečo viac, aby kupujúci mal pocit, že sa s ním zaobchádza spravodlivo. Ježiš nadväzuje na spôsob, akým dobrí predajcovia zaobchádzajú s kupujúcimi, aby poukázal na otvorenosť voči pravde. Ak je človek otvorený a nasleduje svetlo, dostane ešte viac. Ale ak odmietne svetlo, bude mu odobraté aj to, čo mal predtým.

APLIKÁCIA

- Ako môžeš do svojho života aplikovať princíp z podobenstva o meracej nádobe?

ZRNO A ZRNKO

²⁶Ďalej povedal: „S Božím kráľovstvom je to tak, ako keď človek zaseje zrno do zeme. ²⁷Či spí, alebo bdie, vo dne i v noci zrno klíči a rastie, ani sám nevie ako. ²⁸Zem sama od seba prináša úrodu: najprv steblo, potom klas a nakoniec plno zrn v klase. ²⁹Keď potom vydá úrodu, hneď priloží kosák, lebo nastala žatva.“ (Mar 4,26–29)

³⁰A pokračoval: „K čomu prirovnáme Božie kráľovstvo alebo akým podobenstvom ho znázorníme? ³¹Je ako horčičné zrnko, ktoré je po zasiatí do zeme najmenšie zo všetkých semienok na zemi, ³²ale zasiaté vzíde a býva mohutnejšie ako všetky iné rastliny a vyháňa také veľké konáre, že v jeho tieni môžu hniezdiť nebeské vtáky.“ (Mar 4,30–32)

Čo je hlavnou myšlienkou podobenstva o rastúcom zrne (Mar 4,26–29)?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Väčšina textov Evanjelia podľa Marka má paralely u Matúša, u Lukáša alebo u oboch. Toto krátke podobenstvo je však jedinečné práve pre Marka. Ťažiskom podobenstva je proces rastu. Ježiš naznačuje, že takto funguje Božie kráľovstvo. Ľudia majú svoju úlohu, ale skutočný rast je dielom Boha. Nie je to nekonečný proces. S dozrievaním obilia sa príbeh náhle končí. Práve tak druhý príchod Krista náhle ukončí dejiny nášho sveta.

Čo je hlavnou myšlienkou podobenstva o horčičnom zrnku (Mar 4,30–32)?

Toto podobenstvo vyzdvihuje, ako niečo veľmi malé vyrastie do niečoho pozoruhodne veľkého. Horčičné zrnká merajú v priemere približne jeden milimeter. V texte opísaná rastlina je pravdepodobne horčica čierna (*Brassica nigra*) s veľmi drobnými semienkami (viac ako päťsto semienok v jednom grame). Aj keď nejde o najmenšie semienka na svete, sú dosť malé, najmä v porovnaní s rastlinou, ktorá môže dorásť až do výšky jeden a pol metra. Ježiš poznamenáva, že v „konároch“ horčice dokonca hniezdia vtáky. Tieto slová sú odkazom na texty Ž 104,12 a Dan 4,10–12. Žalm 104 hovorí o Božej moci pri stvorení sveta a Daniel 4 predstavuje Nebukadnesara ako veľký strom, pod ktorým celý svet nachádza tieň a potravu.

Ježiš hovorí o tom, že Božie kráľovstvo, ktoré začalo ako veľmi malé, stane sa veľkým a mocným. Ľudia v Ježišových časoch možno pozerali s dešpekтом na zaprášeného potulného kazateľa z Galiley a Jeho skupinku učeníkov, ale čas ukázal, že Jeho kráľovstvo milosti rastie a neustále sa rozširuje po celom svete.

- „A toto evanjelium o kráľovstve sa bude hlásať po celom svete na svedectvo všetkým národom. A potom príde koniec.“ (Mat 24,14) Aká bola „cirkev“, keď Ježiš vyriekol tieto slová? Prečo ide o pozoruhodnú a našu vieru potvrdzujúcu predpoveď?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Kristove podobenstvá* si prečítajte kapitolu „Rozsieváč vyšiel siat“ (COL 33–61; KP 16–41).

„Pravá svätosť je úplná odovzdanosť do Božej služby. To je podmienka skutočného kresťanského života. Kristus žiada bezvýhradnú odovzdanosť, nerozdelenú službu. Chce, aby sme mu slúžili celým srdcom, celou myslou, celou dušou a celou silou. Sebecké ja treba ovládnuť. Kto žije len pre seba, nie je kresťan. Pohnútkou každého konania musí byť láska. Láska je hlavná zásada Božej vlády v nebi i na zemi a musí sa stať základom kresťanského charakteru. Len ona utvrdí kresťana v stálosti, pomôže mu obstáť v skúške a odolať pokušeniu. Láska sa však prejavuje v obeti. Plán vykúpenia spočíva na obeti nevystihnuteľnej šírky, hĺbky a výšky. Kristus kvôli nám obetoval všetko a kto prijíma Krista, bude rovnako ochotný preňho všetko obetovať. Kresťan bude predovšetkým myslieť na to, aby oslávil a zvelebil Krista.“ (COL 48.49; KP 29.30)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. „Pohnútkou každého konania musí byť láska. Láska je hlavná zásada Božej vlády v nebi i na zemi.“ Ako nám kríž poukazuje na túto úžasnú pravdu? Ako môžeme v našich životoch zrkadliť tento druh lásky? Prečo by sme mali?
2. Ako by ste reagovali na tvrdenie, že Ježiš rozprával podobenstvá, aby udržal v tme ľudí, ktorí nechodili s Ním? Prečo by Ježiš, ktorý zomrel za každého človeka (pozri 1 Ján 2,2), úmyselne držal v temnote ľudí, ktorých zachránil na kríži?
3. Lampa má byť na svietniku, nie pod nejakou nepriesvitnou nádobou (Mar 4,21). Aplikujte tento princíp na angažovanosť vášho zboru vo vašej miestnej komunite. Ako môžete zdvihnúť vaše svetlo čo najvyššie?
4. Zamyslíte sa nad podobenstvom o rastúcom zrne (Mar 4,26–29). Akú úlohu zohrávajú ľudia, keď pomáhajú semienku evanjelia rásť? Akú úlohu zohráva Boh? Hoci očividne zohrávame určitú úlohu, ako sa môžeme uistiť, že sme úplne závislí od Boha? Mohol by byť tento postoj úplnej závislosti súčasťou toho, čo musíme urobiť, aby sme rástli?